

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 98 (13698)

1988 чылдың апрель 26, вторник

1925 чылда
үндөзилгитинген

Өртөө
3 көп.

ЧАС БОЛГАШ ОГОРОД

Хуу дузалал ажылагыйын хөгжүдөр

Чыгыш чыгыш келгенге-биле холбаштыр кодан девишкээрлерде эткен малдың үнү, чаагай дүжүтү өстүрүп алырынга белеткенген чурттакчыларның огородтарда хайныккан ички сагыш-сеткилди өртүтүп келир. Бо кампания ылаңгыя көдөз черде амгы үеде калбарып турар. А хоорайларда дача участоттарының база чаксы чымыкы келген.

Чугаа хуу дузалал ажил-агыйын хөгжүдөр дугайында кидин-түлүк чоруп турар бо үеде көдөздө огородунда чашпаң үгөн, ичкел, мал барааны көзүлбөс өрөгени көргө бээни элчок, ыңдыг өг-бүлелер бистиң республиканың суур бүрү-үндө бар. А картофельди, ногааны огородунга өстүргөш, Аш-чем программанын күтүсчүлүгү салыштыктың кирип турарлар база эвээш зэес. Амгы үеде ичкелдерин дүжүлү-ганын неггедерик чугула. Ол дугайында чугаа Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң президиумунуң эртен айда болган туралыга, республиканың Улусчу контроль комите-диниң «Шын болгаш «Тувинская правда» солунунарың ажилдачыларның өтөгөрүк солугуна» база болган. Хуу ду-залал ажил-агыйын уугу укур-дузасы, оң чамдык тала-лары ол дугайын ам база катал чугаалаарыкче албадал ту-рар.

Огород ажилын икитизи-биле алырга, бистиң республика-да амгы үеде эвээш сайзырап турар. Агаар-болдузу, чериниң төртүтү таарымчалыг черлерде, хоорайларның, суурларның чурттакчыларын огород тармакын, ногаа өстүрбөй турар-ларның саны кызырып кел чыдар. Девишкээрде чашпаң үгөн чаптаалары депутаттар, хөгжүдөр чөвүлелери-н, өскө-даа хей-икити органдарының кежигүнери сойлап, мэттир турар аларган.

Хамаатыларың хуу малының баш саны өзүп турар. Сөөл-гү оң чыл дүргүдүндө бистиң республиканың чурттакчылары-ның хуу малының баш саны 29 хуу, хой бол-гаш ашкы—66 хуу, хаан—2,8 катал экен. Амгы үеде 100 өг-бүлөгө онааштыр 209 ичкел, 82 баш хаан, 511 баш шээр мал бар болуп турар.

Хамаатыларың хуу дузалал ажил-агыйын хөгжүдөр та-лазы-биле багай зэес ажилда баш-Кол, Шук, Ичкин суур-ларда чорудуп турар дээрин чоокта чаа «тегерик столга» демдеглээн. Бо черлерде партия, совет, ажил-агыйын органи-нның үк ажилче кичээниң, саппа турарында байдал чылдыг экенин турар. Мал-маганын чок, огород тармакын турар өг-бүлелерге кичээниң улу.

Икити байдалда сайгыры көргө, улус депутаттарың чер-чер Советтери, Агроупетуркунор болгаш оң чер черде органианы, советтар хамаатыларың хуу дузалал ажил-агыйыны аш-чем продуктуларын бүтүрерин көвүдө-дир ажилче кошкып кичээниң угулундыр турар. Карьер-дер ажилче көдөз черде өг-бүлениң бирээнде дузалал ажил-агыйын чок. Току, Тес-Хем, Овур райондарда мал-маган, огород чок хамаатылар хей, Хөндөгөр, Чыргалаңды, Бүрен-Хем суурларда мал-маганын кижилер санын. А республиканың чамдык чурттакчыларында 15-20 баш мыкыстың бода мал, 100 ашкы баш шээр мал бар. Ол малды икитиниң-биле кады түдүп, оларларын, мал чечин чоп ажилгаар арганы бербеи, өчкөт-үчүтү бугадырып турар.

Бажың чаманың участоттарын ажилгап турар неггедеге чөгөс. Ылаңгыя Бак-Тагга, Барым-Хемчик, Стр-Хел райо-нарда, Бик-Хемик, Каа-Хемик чамдык суурларында чашпаң «таран» өг-бүлелер ам-даа бар.

Шаң мындыг тоомча чок чорук көдөздө чоңу аш-чем продуктулары-биле хандырынын үзүткелчиликтерин бол-дуруп турар. Оң түрүк чамдык көдөз божикчанын, ногаа айнааың чоңуна хомудал, бо талазы-биле сиздиг организа-цияларың кошкып ажилде деп шүгүмчүлүп турар. Көдөз ажил-агыйын продукциязын чоңдан чып, түлүп албай, ону сатапкан турары дээш кооператорларын чөмөлөрү чоп, а көдөз черде олутуп ал-

гаш хоорайдан эйт, сүт манаар чорукту база деткиес апар. Көдөзге мал азыраарыңа, огород тарымыңа таарымча-лыг байдалдар тургустунган бе! Бо актырыңы ам ханы өөренип көөр жүрүлүг бис. Бо талазы-биле чугаалажыр чүүлдер хей, бирээде—малга чөм, олар-белчир. Суурларда хаан азырап турар өг-бүлелер кооператорлар-ның эвээштин саппа турарыңа хомудал турар, ол чөптүг, чамдык Советтерниң мал олардыр черлерин тускайлаан, хуу мал калдарчыларын дилевейн, олар-биле керээ чарбайн турары база чакыт зэес.

А оор-сук. Сөөлгү үеде редакцияның почтазы биле кээп турар чагааларда дыка хомудан кижилерниң хөрек өйгөн бодалдары бар. Ылаңгыя чыгыс аркан кырган кижилерниң саппа кижилер орган чыгыс ичээш суг алгаш барган чоруктар ба-рын диндилеп турган. Кодада мал-маганын ичкел бирээш чыдап оорладыр кижилер бар. Бир таарымда, ээлериң серемче чок деп бирүлдүр-ла кынаан, а өскө талада, ичкел ичкел чыгыш-чылк кижилерниң кайкы тылпып кээп турарын кым илередир жүрүлүгү! Хамыктың мурунда—административтик органинар.

Милиция ажилдачыларың чыгыш чок апар чоруктары-ның тургулааны шың. «Бир зэес чогуту үзүндө ичээш болза, оорларын тытпай турган өйкө деп, хей-хей кижилерниң чугаалап турары чоп. Ылаңгыя бо органианың ажилдачылары-ның эдө тургустунар, улусчу дружина дээш мыкыш хей-икити организацыйаларың даппил ажилдаары, оорларын кыкчытырбазы чугула.

Мал чөм—комбикормуну, чарбаны чөдир сатпайн турары база чөп. Ону Респотребсоюз фондусунга эвээштин берип турар. Ону кооперация садыларыңа чөдүтүрүп үлөп турда-ла, бирээшкө хөмүк чөм онаажыр. Мал чөмү көвүдөдү бээрлик аргазы чок бе! Бир зэес хөмүк кире болза, совет-тор болгаш керээ ажил-агыйын өскө-даа бугурулгелери де-вишкээрде хуу кижилерге ону садарын аргазын аныктаза. Ажил-агыйын харин-даа оруга кирер зэес. Ылаңгыя таар-лаң ажил-агыйлар мал чөмү хуу кижилерге саппа тургаш насазын долдуруп ал болбас бе! Бот-ахшалаанышкының неггеделиңе ол тааржыр чадаас.

Хуу дузалал ажил-агыйын хөгжүдөрүн бо үеде негеп ту-рар. Чүгө дээрге алаа бүтүрер продукция кирүне-даа, оң ээлериңе даа, чоңа-даа ажилгың. Ылаңгыя ону сайзыра-дыр-биле эвээш хей чикелдерин көргүзүп турар. Ол дуга-кын СЭКП ТК-ның, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң «Хамаатыларың хуу дузалал ажил-агыйын, коллективтик сад болгаш огород ажилын хөгжүдөр талазы биле негелде темчелер дугайында» доктаалында тодарган айткан. Ында көдөз черге хуу чурттага бажыңын турарыңа, дузалал ажил-агыйын хөгжүдөрүңе, мал болгаш куш калдарын кылыртыңа, биче механизацияң чөкөс хөргөсөлдөрүн са-дып алырыңа чыгыш бээрн база көргөн.

Ол мыкыш үк доктаал өзүлгү көдөз черде чурттал турар-мал, куш азыраар, картофель, ногаа, кат-чымс тарыыр кү-зөлдүг хамаатыларга чер участоттарын чуртуулап кылдыр бээрн көдөз ажил-агый бүтүрүлгелеринге сүмөлзүн. Дуза-лал ажил-агыйга мал болгаш куш төлүн садарын көвүдөдүр талазы-биле темчелерин ажилдап кылыр Агроупетуркунор-ногаа, улус депутаттарың чер-чер Советтерниң күөсөм-нарыңа дааскан.

Бо бүтүпү алгаш көргө, дузалал ажил-агыйын хөгжүдөрү-нө орук кайда-даа ажил. Кода девишкээр ээи, огороду ажил-латтымакың турар кижилерин чүгө чаптаалар дээр апар. Ылаңгыя ажилгың коналарыңдан үлгөс алыр. Огородта болгаш өзүп, кодада мал элп, полисадиктиң чечетер казатп турар кылдыр ажилдаар үжүрүт. Ындыг өг-бүлелер хей бол-ган турарын чөдип алыр дээш партия комитеттерин, чер-чер Советтерин, профсоюз болгаш комсомол организацыйалары боттүр темчелерин алгаш, оң күөсөлдөңкө иштү көө-нээр апар.

даларың чугулазын ол чугаалаң.

«Тыва советтүн хуу бр-гадирлер Роман Ондар, Ахмед Ооржак районунуң сеп-телге-техниктиң бүтүрүлгө-зине септелген трактор-ларын шийн чогул, ол бү-дүрүлгө хуу ажилдакчыла-рыңа огулду дуза чөдирбей, дуза кадар тулум, дуужамк калаалары турарыңа хому-дазын.

«Искра» советтүн кол агро-ному Юрий Бичанжик час-кы хуу ажилдакчылар кир-жир күчүлүг тракторларын ак-кумуляторлар чоңудан ажилга чок турарын, таара хориңаар машина садыл аларга, ону ажилгада кин-деринге септелге-техниктиң бүтүрүлгөзү тускай эртем-иниң дуза чөдирбей бар-ганына хомудал.

Чыгыш сөс-биле чугаалаар-га, Чөм-Хемиктин тармак-ла хуу ажилың сөткө хуу сайгыры көргөн. Сайгырыңа үзүндө кылды-ан ажилдаар, чөптөстөгө, бо чылын болгаш чоокку үеде кылдыр ажилдаар доктаалың. Бо чыгыш хуу ажилдакчы угулааныңың тодараткан-пар.

Виктор ХОВАЛЫГ,
Чадана хоорай.

КЕРЭЭ-БИЛЕ АЖЫЛДААШ...

«Ах-Чыраа» советтүн ажил-ишчилери СЭКП-ниң XIX Бүгү-эвилел конференциязын чөдүтүрүп турарында чөптөстөгө док-«Кызыл-тасты» интенсивтик технология-биле өстүрүп деи илеткелди агрохимик Кой-ол Монгуш номул, интенсивтик арга-биле ажилдаарың чугулазын онзагылаң демде-лэң. Чадана сорт участогу-нуң ажилы-биле оң эргөк-тең Галина Ондар тааны-тырган. Илеткелдер соонда синал-онолдор солтулазын эгелзэн. «Хөндөгөр» советтүн хуу-хуторчор бригаданын чыгыш Чопта Ондар картофель, капуста дээш но-гаа аймаалар тарып өстүрүп турарында чөптөстөгө док-«Кызыл-тасты» Чыкээлзөгө, капуста-нын чыгыш өстүрүп хол-биле сугаткан, анаа хей ажил-агый күчү күчү кириштерип, продукциянын бот-үзүниң аар-татканын ажил-агыйың зэес чорук деп, ол демдеглээн. Бо хуңерде 190 тонна карто-фель, үзүрүн чөдирбей. Ону кайкын тып аларың? Ажил-агыйжы зэес чорукту? Ажил-агый эртер эдэп ажилда баш-бу-руңга аларың, бир, пий чыл буруңгаз көрүп ажил-

Улус депутаттарың Кызыл хоорай Советиниң бешин сессиязы 1988 чылдың май 20-де болуп. Алаа дараазында атырыгың чугаалажыр: 1. СЭКП-ниң XXVII съезди-нинең неггеделеринге дүш-

чырышка Торлук Маадыр тик-лээн, 100 хойдан 92 хураганы камгалап алган, ол ишкы улуң хойкун баш санын 99 хуу камгалап алган.

Бо малчын эртен чылын өг-бүлө керээзи-биле ажил-дээш, планкың даалгаларын шүтүпүн амыр, күтүскөш, чыл төмүзүндө немелде тала-ырге 3000 рубльдан алган. Бо чылын оң хураганы керээде көргөндөң күсөк онааштыр 10 хураган хей.

Керээ өзүлгүлөр ажилдап тур-ар хойжулар «Боро Бөзир-оол»-88, Соном Дамчаа — 82, Александр Непий-оол—86 ху-раганы чүске онааштыр ая-

Партияның XIX Бүгү-эвилел конференциязын Төрөөн чурт-туң чаагай чоруунга күш-ажылчы чөдүшкүннер-биле демдеглээли!

(1988 чылдың Май 1-ге СЭКП ТК-ның Кыргыргыларындын).

ДАШТЫКЫГА ЫНЧААР ДЕМДЕГЛЭЭН

ПРАГА. В. И. Ленинниң тө-рүттүгөн дүмүндө бээр 118 чыл онга тураскааткан бе-ийрлыг хурап Прагага болган. Анаа ЧКП ТК-ның Чыгыш секретары М. Яков, ЧССР-президентин Г. Гусак, рес-публиканың өскө-даа удушту-кулар, чөкөсөлөк, найыс-лалдык хей-икитиниң тө-лөзүлгөчүлөрү олутушкан.

Илеткелди ЧКП-ның Пре-зидиум кежигүнү, ТК-ның се-кретары Я. Фойтик илеткел кылгаш, В. И. Ленинниң «ды-биле Совет Эмгекчилер, Ком-мунисттер партиязын тургус-ка» келим. Октябрьниң социалист-тик Улус революциязын, тик-лэ-гиз болгаш дөдөгөйдө ажил-чынының болгаш таарым-чанын эң баштай күрүк-кө, эң тургусканы тууду холба-лыг деп, онзапал демдеглээн. Оң чыгыштың бөгүн-даа хо-сталга, хамаарышпаш чорук, дөдөгөйдө болгаш ийлаң ке-рүшкүннерге удуз бүтү дө-дөгөйдө хей миллион дем-селчилерин сору кижирп ту-рар.

Амгы үеде кажан кижик та-редеттен ажилдап орукта кирип турда, Черге амыды-ралды камгалап, өрттүрүп алыр онза нарын байдалга таарышканда В. И. Ленинниң идеялары болгаш чөдөгөйдө номналы онза чугула болуп, эрелүг халатты чөдөгөйдө дээш демселге чаа күшү берип турар деп, оротор дем-деглээн. Ленинниң идеяларын, амыдыралын күтү социализм-ин чөдөгөйдө, төртүтүгөн со-циализмниң артык күштерин улам-на долдуз-биле ажил-чыларың оруучке шийип кирген дээрин СЭКП-ниң по-литкезиде онзагай-биле илереп турар. Ол политика улам-на улуг деткимениң ап, дөдөгөйдө социализмниң өт-алдарын көдүрүп үндүрерин-ге арганы берип турар.

В. И. Ленин социализмни тайбыт-биле шуут тууду хол-баалыг деп санап чорав. Ону камгалап алырыңа, социализм-ниң улам ийлаң хөгжүдөрүн-ге бистиң шийелериниз бот-гү-лө чүдөдөрүн кылыр эргө-жөк чугула. Удуз туркуш-кунуң болгаш дүшүрүтүр чоруктуң орунуңа кады ажил-дакчыла, чөдөгөйдө болгаш аны-буру нийтилетки-политиктиң тургузугу күт-нелерин тайбыт каан холбоз догунаашкыны келир уму-рут деп, Я. Фойтик айткан.

ДЕЛИ. В. И. Ленинге турас-каал тургускан бүтүлө инди хоорайларга — Делиге, Каль-куттага, Биснагапатага улу-рексомунуң, гуманисттик, эртемдөөлү, төртүтүгөн кү-түдөн бээр 118 чыл ону демдеглээн депшилетки ин-дий хей-икитиниң төлөзүлгөч-лериниң митингилери болу-лу.

Индияның найысчалыгына Владимир Ильичиниң турас-каалыга чечетерин Делиниң мэри М. С. Сетхи, ИКП-ниң Национал чөвүлелиниң чикти-не секретары К. Раджешвара Рао, Индияның национал ха-маарышпас чорук дээш дем-селдик, коммунисттик шим-чээшкениң хоочуннары, ин-дий-совет культура нийти-лениң активчилер, профес-сир, аныктар болган. Эске-де маскыл организацыйалар-ның төлөзүлгөчүлөрү салгыңер. Социал чөптүг чорук дуга-йында кижилерин хей муң чылдыг күзүлгөн ботандыр-чоруктен Ленинниң ады инди улуска онза эргим деп, ми-тингке чүгө чүгөлөөш, М. С. Сетхи айткан. Индияның ха-маарышпас чорук болгаш ону божылгылары дээш демселге сору кижириниң Ленинниң идеялардан апар турган бис.

Ленинниң идеялар өлүм чок. Олар совет улуска орук ай-тыр сылдыс болуп турганы болгаш артыкы ыкшаң, олар биске база ыңдыг болуп турар деп, Раджешвара Рао меде-глээн.

«Ленин — кижик төрөлгөт-кың төөгүтүндө эң-не кайыч-кык кижик. Оң ады тайбыт болгаш социал депшиле дээш демселжип турарларга түк болган деп, байылыг хурапал Калькуттын мэри Камал Кумар Басу чугаалаан.

[СЭТА].

Кызылчыларның кичээнгейинге

тур чурттакчы чоңуңа хостуг үзүни ажилың организастаар талазы-биле культура болгаш спорт албан черлерин ажил-ын экижидер талазы-биле

улус депутаттарың хоорай Советиниң соругаларың дугайында.

2. Хоорайны улусчу кон-роль комитетиниң ажилың

Бо чылын «Ах-Чыраа» сов-хоз чулукту чөмөрүн база тарып шөкөз деп турар. Эде тургустунушук үзүндө ха-

Советтүн хойжулары өг-бүлө керээзи-биле ажилдап эгелзэн болганда, сакманчы-ларын саны база кызыр-ган. Вера Тулус, Күнзекма-Шырмак 116 хураганы до-руктургаш, малчынырга угуз дузаны көргүскөн.

Малдың хуу-менди болуп турарың бир кол чылдагы-ны болза, эртен чылын сов-хозка бот-оругла-чарлыга-биле ажилдап ий зөөн хей-ик-генин белеткээн, оң ажилы-биле бо чылын өскө ажил-агыйларга 1500 тонна ситени чөдүп дузалал.

Зөөнөң кежигүнери хей чылдарда кады ажилдап кел-ген болгаш бот-боттарын эки

дугайында. Сакандары Кызыл хоорай, Кочетов куудуңуң, 36 бажың деп адресче бижирин азы 2-34-31, 2-43-40, 2-35-51 деп телефоннарың долгар.

ХООРКУУСКОМ.

ЧАА КЫШТАГ ТУДУУНДА

Хемчик аныкыр-тымыш ажил-агыйында Николай Куу-ларга удузган туудуңу зөөн керээ өзүлгүлөр «Хөндөгөр» советтүн Кара-Дег деп черде үзүңү 36, дооразы 12 метр хөмчөлдүг хей кайаазын ду-дуп турар. Бо хуңерде оң кырын чыгылап доораз, ың-чангаш өскө немелде туудугар артар.

Зөөнөң кежигүнери хей чылдарда кады ажилдап кел-ген болгаш бот-боттарын эки

билчир, мергенжилдик. Ажил-чын бүтүзүтү төлөөрн оң куш-ажылга киришкөндө дөрт хамааржыр, оларда «чу-ду-караалар», үрөй кылдыр деп чүөк чок.

Керээлүк зөөнөдө Дамзы биле Лен-оол Ондарлар, Влади-мир Седил, Семен Тюлюш, Николай Куулар олар эң чы-зымак ажилдап келген.

Аргачы ДОНГАК,
Чадана хоорай.

АТТЕСТАЦИЯ: ХАРЫСАЛГАНЫ БЕДИДЕР

Эле тургустуушкунуун
халашыг болуур партия
ажалыг кээ бу-биле улам
сайырайттайдырлар, эге
организацияны, оо коммуни-
стерини башкарыкчы ролун
улам бедидеринде улуу-биле
дээржир.

Партияны шиктирлер-
ин. Уставта айткан хуула-
госдорин күчүндө, комму-
нист кижини эриг, шикти
мези-шары дээр, ленинчи
партияны кижигүн атка та-
лептиг болуур дээр негелде
улам күштелип турар.

Оон бир кескү хевир —
коммунистерни аттестация-
ны эртирип турары. Аттес-
тация — коммунист бүрү-
шү ажи-ишч болгаш мо-
ральдык мези-шарыларынга,
Уставта негелдеринга оон
амыдыралга бадаткан чоруу-
рунга шыгышылгалда.

Бистин «АК-Турту» совхоз-
ун партия организациязы бо
тугула ажилда база чорудуп,
коммунист бүрүш-биле негел-
делет, принципалдык болгаш
хүндүктелдиг чугазын чору-
дуп, эле тургустуушкунга
оон салымшыкын шыткан
көрүп турар. Партия Уставы-
нын талазы-биле коммуни-
стерни билинне, оон практи-
ка кырынга канчаар күсүдип
турарынга хамарышкан ай-
тыртыларга харчы бээр не-
гелде аттестацияны мизд
чорудуп турар. Бо бүгүгө чо-
гуу үнүсүлдэ бээр болгаш
оон түнүсүлдери коммуни-
стерге динилдип, саяал-сүме-
лерин партия эге организаци-
яларынга комиссия кириш
турар.

Аттестация үнүсүлдэ комму-
нистерни Уставта эки сай-
гарып билбес, ол хирезинде
политиканын чакты-
нине өөрделгенге кай-бир
хевиринде буу барыдалаан
киркен, өөргөткө чүдүм
амыдырал-биле холбас,
пленинги, социалисттик ху-
лаагосдорин күсүдүп кижил-
лер берин бар болгудула. Ам
канчаарлыг билим коммуни-
стерни өткөткөргө докталам
дынап, оларын партияжи
даалгаларын күсүдүп турар
тын, те-үсөл хууза
беселалып, характеристи-
каларын оларын ажилда

турар коллектив-биле кады
көөрү комиссия партия эге
организацияларынга сүме-
лээн.

Ол ышкан Уставта били-
рини, партияжи даалгалары-
н, планын саяалдаларын-
да күсүдүп турарын та-
лазы-биле багаш дээр үнүсү-
лдэ алгаш, үк коммунист
партия хуурамын өнүрү сү-
мелер турар бис. Харын-да
ажа аттестация бээр бир
чыл чынар сонгаарадым база
турар бис.

Коммунистерни Устав та-
лазы-биле билин, оон ажи-
лалары-биле бадаткан турар
кандыгыл? Март айда сов-
хозта 48 коммунист аттес-
тация киришкен. Оларын 12
кижиге аттестация тилсирин
тур сонгаарадым.

Партия Уставы бодунун
ханы билерин көргүзүп, оон
ажалы-ишче, партияжи даал-
галарынга күсүдүп турар
биздин коммунистер
бисте хай. Оларын иштинде
тойжулар И. В. Давыдов,
А. Х. Сүрү-оол, Р. С. Сайбуу,
саанчылар Н. С. Девер, С.
Дарый, С. Кызыл-оол, ажи-
лачы А. Б. Кунга, бизаа
ажалчызы Б. Шойлаа, эске-
да коммунистер бар.

Чамдык Ш. Чырык, А. Би-
че-оол, В. Давар олар бол-
гаш эске-да коммунистер
Уставта эки-ле сайгарып бил-
бесин, бодунун политбилин
бадатыс, киниздерге буу ба-
рымдалаа каржия келген
күсүдүп.

Ол ышкан К. Дамбуу, У.
Самты, О. Доржу олар Ус-
тавы билер-даа болза, пар-
тияжи даалгаларын чедир
күсүдүп, илелейи хамыс
бодунун бактаганы партия
эге организациязын ажи-
лачы тодаргай киришкен
күсүдүп турар. Тракторист
Б. Дорто, малчы Ч. Аралчор
олар чергелг чамдык комму-
нистер Уставка хамарышкан
айтыртыларын эки билбес,
планын оонаалдарын-даа,
партияжи даалгаларын-даа
күсүдүп турары аттес-
тацияларын.

Аттестация үнүсүлдэ комму-
нистердин жыш-бүрү айты-
рыларын салгалла, ажаа
харын канат болгонин да-
раазында чакыктерде көрүп

болур.

— СЭКП ТХ-ны ам болур
эчелегил Пленумунга кандыг
айтыртыг көрө эки деп са-
нап турарыл?

— Делегей байдалыг ту-
гаалажыр — деп, инженер Н.
Самчин харыялаан.

— Канат партияж даал-
галыг силер?

— Амдызында даалгам
чок — деп, сүтатты А. Бече-
оол харыялаан.

Ол-да коммунистер мындаг
айтыртыг салган:

— СЭКП-ге ким кирип бо-
лур?

— Колхозчу-даа, канат-
даа кижини хүдөп ал болур.
Чолаачы Э. Шойлаа-оолдан
мындаг айтыртыг салган:

— Ким партия кижигүн
бооп болур?

— Политбилин бедик, ка-
жы-бир партия эге организаци-
язында ажилда турар кижини
хүдөп ал болур — деп,
ол харыялаан болуу.

Уставта айтыртылгара ким-
ви канчаар харылаанында
алгаш көргө, ол коммунистер
партияг киригенин сонлаа
Уставта, СЭКП ТХ-ны саяал-
гы Пленумарын материал-
дарын-даа номчуваанын херек-
челер турар.

Биздин болганда партия эге
организациязын илелейи
дайынчы арга-шындыг
кымыралда хамарышкан дед
айтыртыг кайтар-ла тургусту-
кун келер. Партия кижигүн
кижини ажи-ишч болгаш ужу-
дазын бедик-биле көүрөп,
бодунун билин болгаш

ажалы-хевир, коммунист
биздин маду-шарын биле
дүшүртүп хемчир туура бол-
галда, бо партияжи кураала-
ны кижизилдиг, ажил-хер-
екти тодаргай негелдегил
ужур-дузанын демеделес
аржажык. Аттестация бистин
совхозта партия организаци-
язында мындаг-дыр, чер-
челерде ол канчаар чоруу
турарыл? Бо дугаары солу-
лаа номчуп, саяал-оонадан
солуша деп бодалдыг мей.

Роман ХУНАП-ООЛ.
«АК-Турту» совхозта парт-
комун кижигүн, аттес-
тация комиссиянын
ларзым.

Улут-Хем район.

Карл Маркс аттыг совхозтук
13000 ажиг шээр малы, чер-
тик муң кире чылгызы Сесе-
ге биле Хураган-Ховуда кыш-
таалаан. Улу чылдыг кыжы ка-
дыг-дошкун, хат-шугурангы,
шугу оодарларын доң көр-
түк шыа алар-даа. Иленин
малчыныры кыштагылашыкын
организациязы эртирп, маа
оодаашкыннын чымшын
ажылда турарлар. Төрүүр
хой кеденары колаудуна Се-
сегеде. Нинтизи-биле 5652 баш
төрүүр хойлуг 18 кыштагы
электри шугумун эрткен юби.
лейлиг чылда чоруткаш, сай-
гылаанын кирген, ычанагаш
хойжуларын чүгө амыдыра-
лынга эвес, ажилдарынга
таарымчалыг байдалдар тур-
густунган.

Бо хүнерде Сесегенин хой-
жу коденарын эриг, ажил-
кыш-биле тоныжп чоругура,
ында ажил хайымчы, Кы-
нын-даа алынга баарга, хура-
ганна турган. Хой солдаш-
кын адалгалган. Хураганни
хоратпай, оон-менди камга-
лап доруктуруп эр дээр хой-
жулар, сакманчылар, мал ажи-
лыннын специалистерни олут-
каш чок ажилдап турарлар.
Ычанагаш канчаар, совхоз
долу бот-оруга-чарылгас,
бот-акшалангышкыне шик-
лел кирген сонда, чактыс
баш чал мал төлү, грамм дук
дээр айтырты шыгыраан,
харысагал бедиз. Хойжулар
үнгөн чарыгалдарын, кижир
аглан орулазын хун буру чек
дептер-биле сенелжип ал тур-
ар аларган.

Совхозтук мурунчак тойнуу-
ду Дугаар-оол Ондарын ким-
таанда ажил-кыш-биле та-
жарга солук.

Дугаар-оол Довай-оолович
биле оон өг-бүленин херээ-
зын ээзи Часыг Соптеана
Ондарларын хар-назыны ким-
жи орту ажил бар чорудуу-
да болза, оларын чүгө хой ка-
дыр ажилдаан стажы 6 чыл
бооп турар. Д. Ондар—1956
чылдан бээр колхоз, совхозка
тууду мекчи, сүт, сүт, кыяр-
чар материалдар сөөртүр
автомашинлар башкарып
ажылда келген тоонун чо-
лоачы. А Часыг Соптеана
Ийне шолонжын интерна-
дынга 16 чыл иштинде повар-
дап ажилдаан. Малчыныр
күзөл оларга шагда-ла турган.
Уруглары өзүп, шолонжи доос-
кош, ажил-амыдырларын
орун тып чоругула баарга,
ам-на, 1982 чылдыг эгезинде
малчыныр киригелерин. Ажил-
га чачыгып, хойжуларын
арга-дуржулазын өөрелжип
көрүп тургаш, үш чыл бурунгаар
төрүүр коденын хүлээп алган-
дар.

Он беш чээрби, харын он-
даа хой чылдарда малчыныр,
бедик көргүзүлгө чедип ал-
бас, ортукан болгаш оон-даа
күдү көргүзүлгөдөн үнүс,
өөндөлөс малчыныр кайда-

Социалисттик чарыштык чо-
руудун, күш-ажылдын бадур-
дукчулук, продукциянын шы-
чырын, материалдыг чиг эр-
кенин, түнүсүн хуурадыр,
«Чыныктардан чырылгып турар
бизаа эвес. Кандыг айты-
рыларын олар хараа тууду,
чырылгып турарыл? Коллектив
кежигунирнин политиктиг,
күш-ажылчы, маду-шарын кижизил-
дигини, сагыла-чурун
болгаш организациязы чорук
айтыртыларын колдаткан.

Хана парлагазы бар, оон
иштинде хана солун будурун-
гада ында-хаа-даа бол үнүп
турар, редколлегия ажилдап
турар. Ычанаа-даа оларын
партияжи амыдырал-биле хол-
балап болур, шал халдык,
боттут, шынчыг болур шар-
ларын ам-даа чидигелерин,
ажаа партияжи удуртулганы
күсүдүп, редколлегияга
дуза, сүме көргүзүп, шимчен-
гир ажилдаары будурунга
партия, профсоюз, комсомол
организацияларында негетик
кип турар.

Валентина САТ.
Улут-Хем район.

Хылан меделел, Узбекистан
ны удуртук ажилдачыларын-
га М. С. Горбачевтин чу-
галы, эске-даа материалдар
кирген.

«Правда» солунуң болгаш

СЭТА-нык материалдары кир-
ген чымдын политиктиг но-
ундур чер парлап үндүр-
ген.

(СЭТА).

Улут депутаттары Шига-
ран-Арыг хуурай Советдин
депутат, Шига-Арыг ту-
дугаа тресте комсомол коми-
тедин секретары.

ДУГААР-ООЛ БИЛЕ ЧАСЫГ

даа бар. Ындыглар ажилдап
турар бригадизм-даа, совхоз-
ун-даа өрү тиргеп, дугу-
рунда куду сөөртүр. Дуга-
ар-оол биле Часыг Ондар
лар оларын саямга кеттиш-
пай, ажил-ишче кызым-
кай, чүтүлдүг малчыныр кил-
дир биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

Шынал-ла, сакман аргазы-
биле канчаар ажилдап турар
ушун эвес бо дээр, оларын
хоюнук каймакында барып
көрдүсү. Дугаар-оол Ондар-
ын коденында 298 төрүүр хой
бо хүнерде доозыс оолдан.
Чаш мал төлү 100 хуу алды-

мыл турар. Ийстези хойлар
дугайында касы айтырдым.

— Ийстер база бар болдур
мын — деп, кедерчи хары-
лаш, хүлүмдүрүп кадым. Оон
хана алыр атырбайдым-даа. Бот-
оруга-чарылга, херээ-биле
ажылдап турар хойну совхо-
зу-биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

Шынал-ла, сакман аргазы-
биле канчаар ажилдап турар
ушун эвес бо дээр, оларын
хоюнук каймакында барып
көрдүсү. Дугаар-оол Ондар-
ын коденында 298 төрүүр хой
бо хүнерде доозыс оолдан.
Чаш мал төлү 100 хуу алды-

мыл турар. Ийстези хойлар
дугайында касы айтырдым.

— Ийстер база бар болдур
мын — деп, кедерчи хары-
лаш, хүлүмдүрүп кадым. Оон
хана алыр атырбайдым-даа. Бот-
оруга-чарылга, херээ-биле
ажылдап турар хойну совхо-
зу-биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

Шынал-ла, сакман аргазы-
биле канчаар ажилдап турар
ушун эвес бо дээр, оларын
хоюнук каймакында барып
көрдүсү. Дугаар-оол Ондар-
ын коденында 298 төрүүр хой
бо хүнерде доозыс оолдан.
Чаш мал төлү 100 хуу алды-

мыл турар. Ийстези хойлар
дугайында касы айтырдым.

— Ийстер база бар болдур
мын — деп, кедерчи хары-
лаш, хүлүмдүрүп кадым. Оон
хана алыр атырбайдым-даа. Бот-
оруга-чарылга, херээ-биле
ажылдап турар хойну совхо-
зу-биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

Шынал-ла, сакман аргазы-
биле канчаар ажилдап турар
ушун эвес бо дээр, оларын
хоюнук каймакында барып
көрдүсү. Дугаар-оол Ондар-
ын коденында 298 төрүүр хой
бо хүнерде доозыс оолдан.
Чаш мал төлү 100 хуу алды-

мыл турар. Ийстези хойлар
дугайында касы айтырдым.

— Ийстер база бар болдур
мын — деп, кедерчи хары-
лаш, хүлүмдүрүп кадым. Оон
хана алыр атырбайдым-даа. Бот-
оруга-чарылга, херээ-биле
ажылдап турар хойну совхо-
зу-биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

даа бар. Ындыглар ажилдап
турар бригадизм-даа, совхоз-
ун-даа өрү тиргеп, дугу-
рунда куду сөөртүр. Дуга-
ар-оол биле Часыг Ондар
лар оларын саямга кеттиш-
пай, ажил-ишче кызым-
кай, чүтүлдүг малчыныр кил-
дир биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда турар. Оон улуг клетка-
ларга 10-15 чедир хой турар.
Ында хураганнар доруга бер-
ген, Илерин хостуг элп, ба-
лап каан ноган ситенин чы-
тап, сүтүг пактагылаа каа,
дешкилепип тургулар. Сак-
манчы бүрүзү клеткада хоон,
хураганни хайгарлап азыраар.
Олгун тотурбас хой бар бол-
за, сүтүг хойларын ужукап
сөөп алгаш, оон хураганни
эмчиктээр. Көндөдө аптешка
база бар. Аары берген хура-
ганны эмчикээр Часыг Сопте-
ана мал эмчилерини дузасын
белден өөрелжип ол турар. Төрөз
хойну хураганнын байдалын
көрүп, 7-15 конук азырап хой-
ларга. Оон сонда хураган-
чыныр ичтелип арга, олар не-
лери богагы тып, элп ал тур-
ар алар. Хойларга, хураган-
нарга өңүткөс сондактар
багал демеделгир чоруктан
база сакман арга-биле ажил-
дап турар ушунча. Сакман
аргада кижин билбес, кылып
албас берге чүвө-даа чок.

Шынал-ла, сакман аргазы-
биле канчаар ажилдап турар
ушун эвес бо дээр, оларын
хоюнук каймакында барып
көрдүсү. Дугаар-оол Ондар-
ын коденында 298 төрүүр хой
бо хүнерде доозыс оолдан.
Чаш мал төлү 100 хуу алды-

мыл турар. Ийстези хойлар
дугайында касы айтырдым.

— Ийстер база бар болдур
мын — деп, кедерчи хары-
лаш, хүлүмдүрүп кадым. Оон
хана алыр атырбайдым-даа. Бот-
оруга-чарылга, херээ-биле
ажылдап турар хойну совхо-
зу-биле боду-ла саямга бээр
болгаш, Кол-ла күвө ында
малчыныр көргөш, сеткил
өөртүр. Төрүүр чус хойга
онааштыр 85 хураганни камга-
лап алып дээр социалисттик
хуурагын Ондарларын өг-
бүлөз ам безин херек кыры-
нда ажи күсүдип алган.

Бичекек клеткалар, Бирээ-
зинге 2-4 чедир чал төрөз
хой чаш хураган-биле азы-
ралда тур

КВАРТАЛ ТУҢНЕЛИ ЧУНУ КӨРГҮСКЕНИЛ?

ис. Демократи
гелезия мыды
костуу профес
иязынын дел
агынын дире
гы бадыйлаш
аан. Хүн айт
кирген турга
уктуу колд
дырм, чедин
у-биле хама
районга сови
ир-ле дугары
-бадылап тур
ре солун эр
енцияга сай
чугаазы дө

болалдары
тоққа чугаала
ул.
эрге-дужа
ды дээреле ү
— СЭКП ра
39 жыл-агы
лекчизи Вл
анович Монгу
луг зоотехни
кырович Куул
и кол бухгал
назавна Монгу
ген. Конферен

де оон кижиле
кандидатур
иде совхоз
ни инженер Чы
кович Догула
а үндүрүп ке
онгуллайын ту
озтун директ
мир Сагаанов
газаниар.
лазашкын д
удар, эскерине
мга, чажыт б
е сонгаач бо
ийик. Чамды
ыр - чусалда

Мен 60 соңгу.
тиянын негелд
ан дивейи-ла
гуш дээр со
делегаттары б
с үй-биле бад
ы. Ынчалза-да
стың арыны
көржүп алган
у ажык бад
соңгууруны
эвес кезирли
хуралга олур
ум.

олар анаэ-
артып калгъ

[illegible]

мындагы бода
болуру хары
нан берге. Ы
тай-да буу-х
ндатуралер-бп
ры тус-ту
эрттирген бол
боор.

инга шак ынд
дугарында эр
азында ынд
хынамчалыг б
ерээн четлестер
и эргежок туту

БЕГЗИН-ООЛ.
ылк.

ААН
ГАЗА секторунун
хүн «падисти
хтерина» зге
тырган тууду
ткен. Массалы
иннер Туниски
ал албан чар
тилеринң Па
гарының орга
удуртукчул
Абу Джижад
ле холбаштыр
ын хөдө
ен айылыз
желекчиң эрге
ордан хеминң
болгеш ГАЗА
ыг шериг зо
чарлаан. Оок
елеттирген де
Израилең
им-чэшинер-
не, ол район-
журналистерге
арынке чүткүл

«Үшкү делегейнің
уруғларының» айтырын

болу берген
руглар фон-
турар.
болвий оол
п ал турар.
— СЭТАНЫП
ФОТОЗУ.

